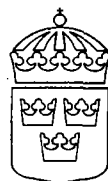

Trafikutskottets yttrande

1992/93:TU4y

Kompletteringspropositionen inom
trafikutskottets område

1992/93
TU4y

Till finansutskottet

Finansutskottet beslöt den 29 april 1993 att bereda trafikutskottet m.fl. utskott tillfälle att senast den 14 maj 1993 avge yttrande över proposition 1992/93:150 (kompletteringspropositionen) jämte eventuella motioner, såvitt propositionen och motionerna rör ifrågavarande utskotts beredningsområde.

Trafikutskottet får med anledning härav framhålla att det begränsar sitt yttrande till att omfatta ett förslag i propositionens bilaga 5 (Kommunikationsdepartementet) under rubriken K. Övriga infrastrukturåtgärder (s. 26–28) samt motionerna 1992/93:Fi98 av Leo Persson m.fl. (s), 1992/93:Fi108 av Siw Persson (fp), 1992/93:Fi117 av Gudrun Schyman m.fl. (v) yrkande 3, 1992/93:Fi119 av Birgitta Hambraeus (c) samt 1992/93:Fi120 av Ingvar Carlsson m.fl. (s) yrkandena 9–12.

Propositionen

I propositionen föreslår regeringen under sjätte huvudtiteln att riksdagen till Underhållsåtgärder för sysselsättning och tillväxt för budgetåret 1993/94 anvisar ett reservationsanslag på 1 200 000 000 kr.

Motionerna

1992/93:Fi98 av Leo Persson m.fl. (s) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om länsvägar och länsjärnvägar,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av att utreda förutsättningar för utbyggnad av Västerdalsbanan.

1992/93:Fi108 av Siw Persson (fp) vari yrkas att riksdagen beslutar med ändring av regeringens förslag att omfördela 100 miljoner kronor från anslaget för länsvägar till sysselsättningsåtgärder på kulturområdet.

1992/93:TU4y

1992/93:Fi117 (v) av Gudrun Schyman m.fl. (v) vari yrkas

3. att riksdagen till Tidigareläggning av affärsverksinvesteringar för budgetåret 1993/94 anvisar 800 000 000 kr utöver vad regeringen har föreslagit.

1992/93:Fi119 av Birgitta Hambræus (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om fördelningen av anslaget till länsvägar.

1992/93:Fi120 (s) av Ingvar Carlsson m.fl. (s) vari yrkas

9. att riksdagen beslutar att godkänna vad i motionen anförts om räntestöd vid tidigareläggning av infrastrukturinvesteringar,

10. att riksdagen till anslaget B 2. Drift och underhåll av statliga vägar, för budgetåret 1993/94 anvisar 3 500 miljoner kronor utöver vad som föreslås i budgetpropositionen 1992/93:100 bil. 7,

11. att riksdagen till Underhållsinvesteringar på Luftfartsverkets område anvisar ett reservationsanslag på 700 miljoner kronor i enlighet med vad som anförts i motionen,

12. att riksdagen till anslaget C 2. Drift och vidmakthållande av statliga järnvägar, för budgetåret 1993/94 beslutar anvisa ytterligare 1 100 miljoner kronor utöver vad som föreslås i budgetpropositionen 1992/93:100 bil. 7.

Trafikutskottets ställningstagande

Anslag till Underhållsåtgärder för sysselsättning och tillväxt

I kompletteringspropositionen föreslås att i syfte att snabbt utveckla och förbättra länsjärnvägarna och länsvägarna bör särskilda insatser göras under budgetåren 1993/94 och 1994/95. För budgetåret 1993/94 föreslås att 1 200 miljoner kronor anvisas för ändamålet. För påföljande budgetår anges att det är rimligt att räkna med ytterligare insatser som gör att motsvarande investeringsvolym kan upprätthållas.

Enligt propositionen bör det ankomma på regeringen att fördela medlen mellan länen medan länsstyrelserna har att fatta beslut om den närmare medelsanvändningen. Som riktlinjer för medelsfördelningen anges att hänsyn skall tas till upprustningsbehovet och till arbetsmarknadsläget i länen. Hänsyn skall vidare tas till i vilka län övriga investeringar i de regionala transportnäten är av jämförelsevis mindre omfattning.

I propositionen anförts att för länsvägarna bör medlen användas för särskilda insatser som stärker förutsättningarna för en positiv utveckling på landsbygden. Som exempel på järnvägsprojekt som snabbt kan

komma i gång nämns byggande av triangelspår i Bastuträsk och i Älvsbyn samt upprustning av tvärbanan mellan Storuman och Hällnäs. Som exempel på andra järnvägar där länsstyrelserna tidigare har anmält särskilt intresse anges Blekinge kustbana, Bohusbanan, Stångådalsbanan, Hargshamnsbanan och Haparandabanan.

Av propositionen framgår vidare att de ökade kapitalkostnaderna till följd av den i infrastrukturpropositionen (prop. 1992/93:176) föreslagna tidigareläggningen av investeringar i länstrafikanläggningar skall betalas från den nu angivna anslagsramen.

Synpunkter på medelsfördelningen redovisas i två motioner som båda framhåller behovet av att särskilda insatser görs i Kopparbergs län. Vidare har en motion väckts som förordar en omföring av vägmedel till kulturändamål.

I motion Fi98 (s) anges att Kopparbergs län, vid jämförelser med andra län, inte har fått sitt behov av upprustnings- och underhållspengar tillgodosett i något avseende. Länsvägnätet har också en låg bärighetsstandard som gör att det finns stora behov av förstärkningsinsatser. Vidare framhålls att även på järnvägsområdet finns stora upprustningsbehov. Det gäller för både bansträckan Västerås—Ludvika och för Västerdalsbanan. Motionärerna föreslår vidare att en utredning bör göras om att bygga ut Västerdalsbanan till Sälen.

Även i motion Fi119 (c) påtalas behovet av särskilda insatser i Kopparbergs län. Enligt motionären finns det fortfarande många, dåligt underhållna grusvägar med bärighetsrestriktioner som måste förbättras.

I motion Fi108 (fp) konstateras att väginvesteringar ger förhållandevis få arbetstillfällen per satsad krona till skillnad från insatser på kulturområdet. Enligt motionären kan vidare upprustning av kulturminnen och kulturmiljöer sättas i gång snabbt samtidigt som arbetena ofta har en lämplig hantverksmässig karaktär. Mot denna bakgrund yrkas att 100 miljoner kronor omförs från det föreslagna anslaget till sysselsättningsåtgärder på kulturområdet.

Trafikutskottet bereder för närvarande regeringens förslag i proposition 1992/93:176 om investeringar i trafikens infrastruktur m.m. jämte motioner. Behandlingen innefattar bl.a. hur inriktningen och finansieringen av investeringarna bör utformas för den kommande planeringsperioden 1994—2003. Utgångspunkten för trafikutskottets överväganden är att en långsiktig inriktning bör läggas fast för investeringsplaneringen. En plan som bör innefatta ökade insatser i såväl vägar som järnvägar och som bygger på en utvecklad helhetssyn i planeringsprocessen.

För väginvesteringarna bör inriktningen främst vara mot ekonomisk tillväxt, ökad trafiksäkerhet och bättre miljö samt regional balans. Inriktningen för järnvägsinvesteringarna bör i första hand vara mot ökad tillgänglighet och bättre miljö.

Trafikutskottet bedömer mot denna bakgrund att regeringens förslag om särskilda underhållsåtgärder för länsvägar och länsjärnvägar är en lämpligt avvägd förstärkning. Genom den föreslagna medelsinriktningen möjliggörs en angelägen komplettering till den långsiktiga uppbygg-

naden av det nationella transportnätet. Utskottet förutsätter att de av länsstyrelserna tidigare anmälda investeringsbehoven för länsjärnvägar-
na därmed kan tillgodoses i väsentliga delar.

Beträffande regeringens riktlinjer för medelsfördelningen mellan länen har utskottet inga erinringar. Med den arbetsfördelning som lagts fast bör det normalt inte ankomma på riksdagen att ta ställning till krav på underhållsåtgärder i skilda regionala delar av trafiksystemet. Riksdagens uppgift bör enligt utskottets mening främst vara att ange de övergripande ramarna och riktlinjerna samt svara för att det finns en effektiv organisation och uppföljning av de resurser som avsätts till trafikens infrastruktur. Detta betyder också att det i första hand bör ankomma på berörda länsstyrelser att bedöma förslag om att tillsätta utredningar för utbyggnader av länsjärnvägar.

Härav följer att trafikutskottet för sin del anser att riksdagen bör avslå motionerna Fi98 (s) samt Fi119 (c). Trafikutskottet anser vidare att medelsramens storlek är lämpligt avvägd. Följaktligen bör riksdagen även avslå motion Fi108 (fp). Av det anförda följer att riksdagen i enlighet med regeringens förslag bör anvisa 1 200 miljoner kronor under anslaget Underhållsåtgärder för sysselsättning och tillväxt.

Underhållsanslag för vägar, järnvägar och flygplatser

I motion Fi120 (s) föreslås att Vägverkets och Banverkets underhållsanslag förstärks. För att ta igen eftersatt vägunderhåll föreslås att Vägverkets anslag för drift och underhåll av statliga vägar höjs med 3,5 miljarder kronor till sammanlagt drygt 9,1 miljarder kronor (yrkande 10). Banverkets anslag för drift och vidmakthållande av statliga järnvägar föreslås höjas med 1,1 miljard kronor till ett totalt anslag på drygt 4,9 miljarder kronor (yrkande 12). Vidare föreslås att Luftfartsverket ges möjlighet att tidigare lägga underhållsinvesteringar för 1 miljard kronor (yrkande 11). Luftfartsverket bör därvid stå för 30 % av kostnaden, vilket innebär att 700 miljoner kronor bör föras upp på statsbudgeten som ett nytt anslag.

Trafikutskottet delar motionärernas uppfattning att det är angeläget att underhållsinsatser kan tidigare läggas bl.a. mot bakgrund av nuvarande lågkonjunktur. Så har också skett. Underhållsverksamheten har ökat väsentligt. Mot bakgrund av det eftersatta underhållet på statliga vägar samt den rådande arbetslöshetssituationen har riksdagen i december 1991 (prop. 1991/92 bil. 5, bet. TU5, rskr. 88) och i juni 1992 (prop. 1991/92:150 bil. 2:3, bet. FiU30, rskr. 350) beslutat att anvisa totalt 3,7 miljarder kronor för främst underhållsåtgärder för sysselsättning och tillväxt i vägar och järnvägar. Såväl Vägverket som Banverket har vidare getts möjlighet att överföra konstaterade besparingar från vissa investeringsprojekt till underhållsåtgärder. Banverket beräknar dessa besparingar till ca 200 miljoner kronor under år 1992 och 1993. Vägverket har för år 1992 beräknat besparingen till ca 400 miljoner

kronor. I sammanhanget kan vidare nämnas att trafikutskottet avser att behandla underhållsanslagen till vägar och järnvägar för budgetåret 1993/94 senare i vår (bet. 1992/93:TU35).

För underhållsinsatser i flygplatser vill trafikutskottet erinra om att Luftfartsverket har ansvar för att driva och förvalta statens flygplatser för civil luftfart. Som affärsverk bestämmer Luftfartsverket självständigt underhållsinsatsernas storlek och inriktning. Verksamheten finansieras genom trafikavgifter. Utskottet anser att detta är en riktig ordning och är inte beredd att införa underhållsanslag till Luftfartsverket.

Med hänvisning till vad som nu har anförts anser trafikutskottet att några ytterligare åtgärder för närvarande inte är påkallade för att tidigare lägga underhållsinsatser i trafikens infrastruktur. Finansutskottet bör följaktligen avstyrka motion Fi120 (s) yrkandena 10—12.

Tidigareläggning av affärsverksinvesteringar

I motion Fi120 (s) yrkande 9 framhålls att det är angeläget att trafikverken får resurser nästa budgetår så att de kan genomföra viktiga investeringar och underhållsinsatser. Trafikverken föreslås därför ges möjlighet att tidigare lägga investeringar om sammanlagt 4 miljarder kronor. Den därmed uppkommande räntekostnaden på 275 miljoner kronor bör enligt motionen staten stå för.

I motion Fi117 (v) föreslås att anslaget för tidigareläggning av affärsverksinvesteringar räknas upp till 1 miljard kronor. Medlen bedöms utgöra en effektiv stödform som gör att befintlig produktionskapacitet kan utnyttjas för redan planerade beställningar.

Trafikutskottet anser det viktigt att investeringar kan tidigareläggas bl.a. mot bakgrund av nuvarande arbetsmarknadssituation. Affärsverken har också numera möjlighet till detta. Enligt riksdagens beslut i december 1992 (prop. 1992/93:50, bet. FiU1, rskr. 134) disponerar AMS 1 000 miljoner kronor för tidigareläggning av vissa sysselsättningsintensiva investeringar inom affärsverken.

Med hjälp av detta bidrag har inom kommunikationsområdet såväl SJ, Televerket, Sjöfartsverket, Luftfartsverket som Postverket kunnat tidigare lägga ett antal angelägna investeringar som bidragit till att trygga och främja ökad sysselsättning. Genom ett utskottsinitiativ tidigare i vår har vidare denna möjlighet vidgats till att även innefatta investeringar inom Banverkets och Vägverkets verksamhetsområden (bet. AU15, rskr. 188). I sammanhanget kan även nämnas att i den nu föreliggande propositionen förordas att detta anslag höjs med 200 miljoner kronor.

Med hänvisning till vad som nu har anförts anser trafikutskottet att några ytterligare åtgärder för närvarande inte är påkallade inom kommunikationsområdet för att tidigare lägga investeringar i trafikens infrastruktur. Trafikutskottet anser därför för sin del att riksdagen bör avslå motionerna Fi120 (s) yrkande 9 och Fi117 (v) yrkande 3.

På trafikutskottets vägnar

Sven-Gösta Signell

I beslutet har deltagit: Sven-Gösta Signell (s), Rolf Clarkson (m), Håkan Strömberg (s), Sten-Ove Sundström (s), Bo Nilsson (s), Jan Sandberg (m), Anita Jönsson (s), Lars Svensk (kds), Kenneth Attefors (nyd), Jarl Lander (s), Lars Björkman (m), Ines Uusmann (s), Lars Biörck (m), Hugo Bergdahl (fp) och Rune Thorén (c).

Från Vänsterpartiet, som inte företräds av någon ordinarie ledamot i utskottet, har suppleanten Karl-Erik Persson (v) närvarit vid den slutliga behandlingen av ärendet.

Avvikande meningar

1. Underhållsanslag för vägar, järnvägar och flygplatser

(alla s) anser att den del av trafikutskottets yttrande i avsnittet Underhållsanslag för vägar, järnvägar och flygplatser som börjar med "Trafikutskottet delar" och slutar med "yrkandena 10–12" bort ha följande lydelse:

Trafikutskottet anser att en rimlig balans måste uppnås mellan investeringar och underhållsinsatser så att en effektiv medelsanvändning främjas. Därmed kan gjorda investeringar utnyttjas fullt ut. Som framhålls i motion Fi120 (s) är det därför angeläget att underhållsinsatserna på trafikområdet förstärks väsentligt.

Trafikutskottet anser därför att Vägverkets anslag för drift och underhåll av statliga vägar bör höjas med 3,5 miljarder kronor till sammanlagt 9 133 721 000 kr. Banverkets anslag för drift och vidmakthållande av statliga järnvägar bör vidare höjas med 1,1 miljard kronor till ett totalt anslag på 3 925 656 000 kr. Vidare bör Luftfartsverket ges möjlighet att tidigarelägga underhållsinvesteringar för 1 miljard kronor. Luftfartsverket bör därvid stå för 30 % av kostnaden. Detta innebär att ett nytt anslag bör föras upp på statsbudgeten till Luftfartsverket på 700 000 000 kr.

Trafikutskottet anser därmed att riksdagen bör bifalla motion Fi120 (s) yrkandena 10–12.

2. Tidigareläggning av affärsverksinvesteringar

1992/93:TU4y

(alla s) anser att den del av trafikutskottets yttrande i avsnittet Tidigareläggning av affärsverksinvesteringar som börjar med "Trafikutskottet anser" och slutar med "Fi117 (v) yrkande 3" bort ha följande lydelse:

Trafikutskottet anser att trafikverken bör ges möjligheter att genomföra viktiga investeringar och underhållsinsatser. Genom att investeringarna kan tidigareläggas kan de utföras till relativt sett lägre priser, samtidigt som kostnaderna för arbetslösheten kan begränsas. Enligt trafikutskottets mening bör, som framhålls i motion Fi120 (s), trafikverken därför ges möjlighet att tidigarelägga investeringar om sammanlagt 4 miljarder kronor. Verken förutsätts kompenseras för räntan på upplånat kapital genom ett särskilt statligt räntebidrag på 275 miljoner kronor.

Trafikutskottet anser därför för sin del att riksdagen bör bifalla motion Fi120 (s) yrkande 9. Trafikutskottets ställningstagande innebär vidare att syftet med motion Fi117 (v) yrkande 3 kan tillgodoses.

Meningsyttring av suppleant

Meningsyttring får avges av suppleant från Vänsterpartiet, eftersom partiet inte företräds av ordinarie ledamot i utskottet.

Karl-Erik Persson (v) anför:

Tidigareläggning av affärsverksinvesteringar

Vänsterpartiet bedömer att ytterligare insatser bör göras utöver regeringens program för att bekämpa arbetslösheten. Jag anser därför att finansutskottet bör tillstyrka yrkande 3 i motion Fi117 (v) som avser ett ökat anslag med 800 miljoner kronor för tidigareläggningar av investeringar. Syftet med motion Fi120 (s) yrkande 9 kan därmed delvis tillgodoses.

